

Ποίηση

ΕΠΙΚΟΥΡΕΙΑ

ΘΑΝΑΣΗΣ ΓΙΑΠΙΤΖΑΚΗΣ

2016

© Θανάσης Γιαπιτζάκης

Δημοσίευση www.epicuros.gr

Πίνακας περιεχομένων

Ο θάνατος του αθάνατου.....	3
Ο κατεστραμμένος τοίχος του επικούρειου.....	9
Εκταφή.....	14
Ο Αθηναίος στρατιώτης Επίκουρος.....	16
Οι Επικούρειοι στον Όλυμπο.....	21
Αφουγκράσου.....	24
Φιλοφιλία.....	28
Τα όπλα του Επίκουρου.....	30
Ογδόντα μνες για ένα αλλιώτικο έδαφος.....	34
Ομάρ Καγιάμ.....	37
Επίκουρος Μενοικεί χαίρειν.....	38

Ο θάνατος του αθάνατου

Εν Αθήναις.
Πολύ μετά
από τον έκφυλο Μακεδόνα
Δημήτριο
τον Πολιορκητή
κι από τον αδυσώπητο
Ρωμαίο Σύλλα
τον Συλητή,
πολύ μετά απ' αυτούς
τους δύο ιδίως
που της πήραν την ψυχή.

Μέσα στα νέα
τα κτίσματα
του Κήπου της Αθήνας
ο Θάνατος τώρα
ετοιμάζεται να αντιμετωπίσει
έναν ισχυρό
αντίπαλό του
ανάμεσα στους ανθρώπους,
Έναν επικούρειο.
Τον Διόσημο,
τον πιο ηλικιωμένο
φίλο
στα χρόνια του Ηλιόδωρου.

Η σκέψη του
τον Θάνατο
τον έχει αγνοήσει
από καιρό,
τα λόγια εκείνα της σκέψης
του δασκάλου του,
του Επίκουρου,
ήτανε πανίσχυρα:
"Ο Θάνατος ουδέν προς ημάς..."

«Δεν είναι τίποτα για μας
ο Θάνατος.
Γιατί όταν εμείς υπάρχουμε,
αυτός δεν υπάρχει.
Κι όταν αυτός υπάρχει,
εμείς δεν υπάρχουμε».

Τώρα όμως η αναμέτρηση
δεν θα γίνει με λέξεις,
με λέξεις
εμπεδωμένες με το θράσος
της αμφισβήτησης,
με τα γεννήματα
των τρόπων διερεύνησης,
με τα τεχνάσματα
της φιλοσοφίας.

Τώρα η αναμέτρηση
θα γίνει σώμα με σώμα,
ο Θάνατος θα παλέψει
σαν πόνος
και σαν καίρια χτυπήματα,

ο επικούρειος θα παλέψει
σαν εγκαρτέρηση
και σαν αξιοπρέπεια
και σαν άτρεμη φλόγα.

Ο αγώνας είναι άνισος.
Κρατάει όμως
ολόκληρες
εβδομάδες.

Ο Διόσημος είναι εξαντλημένος,
ο πόνος είναι πολύς.
"Του τρυπάει το υπογάστριο,
τον βαραίνει και τον διαπερνάει
συγχρόνως και δίνει
τη θέση του σε πυρακτωμένα
κύματα" περιγράφει
την κατάσταση
τη δεινή του γέροντα φίλου
ο Οινόμαχος
στους άλλους φίλους
που αγωνιούν εκεί
στον Κήπο της Αθήνας,
μιας Αθήνας που κοιμάται
έχοντας πάψει να ελπίζει
στην τύχη της.
Ο Δημήτριος των Επιγόνων είχε
φροντίσει γι' αυτό.

Και πάλι απόψε
ο Διόσημος
θα περάσει τη νύχτα του
μόνος του.

Είναι εξαντλημένος,
παρότι στο πλάι του
εναλλάσσονται
κάποιοι,
μήπως ζητήσει κάτι.

Είναι εξασθενημένος,
προσπαθεί ν' ανασάνει,
ιδρώνει.

Ο αέρας κατεβαίνει γλυκός,
αυτό το βράδυ του καλοκαιριού,
στο μέτωπό του.
Κι όμως αυτός
κρυώνει.

Γαντζώνει τα σκεπάσματα,
προσπαθεί να κρατηθεί
από κάτι
τώρα που ο πόνος
της ουροδόχου κύστης
συνθλίβεται
από τους σπασμούς
της κοιλιάς,
τώρα που η δυσεντερία
ξεσπάει σ' όλα της τα μέτωπα.
Το μέτωπο του γέροντα
στεφανώνεται από τα
κολλημένα μαλλιά του,
ο ιδρώτας και το μέσα του κρύο
παλεύουν,
η ανθρώπινη αξιοπρέπεια
γίνεται περίγελο
του καταλυτικού Θανάτου,

η ψυχή λυγίζει
στην προδοσία της σάρκας,
η μια στιγμή μετά την άλλη
σαρκάζουν,
ο επικούρειος
σφίγγει τα δόντια.

Ξαφνικά
βρίσκει τον τρόπο
να ηρεμήσει,
να αντιμετωπίσει
το άσχημο τέλος.
Γυρνάει
- τρέμοντας σύγκορμος -
στα πλάγια.
Βάζει το χέρι κάτω από
το μαξιλάρι
κι αυτό του θυμίζει
την απλή ευχαρίστηση
που ένιωθε μικρό παιδί
όταν έβαζε το χέρι κάτω
από το μαξιλάρι.
Ηρεμούσε, ησύχαζε,
ανταποκρινόταν ευχάριστα
στο σκοτάδι.
Η ανάμνηση της ηδονής
νίκησε τον Θάνατο.
Οι σπασμοί λιγότεψαν.
Έτσι έφυγε.

Η αυγή και οι φίλοι
βρήκαν τον Διόσημο νεκρό.
Κάποιος απ' αυτούς έγραψε:
«Δεν έσφιγγε πια το σκέπασμά του.
Τα μαλλιά του ήταν στεγνά.
Ένα ελαφρύ χαμόγελο έμοιαζε
να διαπερνά τα χείλη του.
Τα μάτια του ήταν κλειστά.
Φαινόταν γαλήνιος».

Κανείς όμως δεν πρόσεξε
το χέρι του,
που ήταν χωμένο
κάτω από το μαξιλάρι.
Εκεί,
που ο Θάνατος έχασε
τη μάχη.

Ο κατεστραμμένος τοίχος του επικούρειου

Τελικά όλα είναι λέξεις.
Παίζοντάς τις σαν ζάρια,
μαθαίνονται όλα.
Πρώτα έμαθα το γένος του Διός,
μετά τον Διογένη τον Κύνα
που δάγκωνε ανθρώπους.
Και μετά έμαθα τον άλλο Διογένη,
τον μακρινό Οينوανδέα στα ύψη τα Λυκίας.

Κι αυτό μου έμαθε αυτόν
που έπρεπε να μου είναι
ο πιο κοντινός στο νου και στην καρδιά μου:
Τον Επίκουρο,
που μέχρι σήμερα τον σκεπάζουν με δόλο
τα σκοτάδια των ανθρώπων.

Κοιτάζω τις πέτρες που απέμειναν
εδώ ψηλά στα κρυμμένα Οινόανδα.
Είναι λίγες
και είναι πολλά αυτά που πρέπει να μάθω.

Πέτρες διαφορετικές από τη φύση τους,
γιατί έχουν ακόμα πάνω τους
τις λέξεις.

Τις λέξεις που κάποτε σύναζαν
σοφία και δρόμους.
Μικρές χαρακιές τα γράμματα στις πέτρες,
όλη η δόξα των ανθρώπων
από τότε που στάθηκαν στα δυό τους πόδια
και κοίταξαν τον ουρανό
σαν μια ακόμα πεδιάδα
που περιμένει να ψάξουν να τη βρουνε.

Ο Επίκουρος στην Αθήνα είχε γίνει σκόνη,
ο Διογένης στα Οινόανδα
ετοιμαζόταν κι αυτός να γίνει,
όταν θέλησε να γίνει ένας τοίχος,
ένα τείχος
που να κάνει τον άνθρωπο απροσπέλαστο
από την πλάνη και την θλίψη,
από τους εχθρούς
που τον ταλανίζουν
να ξοδεύει τη ζωή του σε μικρότητες,
νομίζοντας πως υπηρετεί
το μεγαλείο που θέλουν οι ψυχές
και που οι ίδιες το προδίνουν
με τα σώματα που θέλουν άλλα.

Ενώ η αλήθεια στέκει στο πλάι τους,
χωρίς να την αντιληφθούν,
χωρίς να τη λατρέψουν,
σαν την κίνηση την ισόθεη και την ισάνθρωπη
που διαπερνάει τον κόσμο και δείχνει τα όρια
και πώς προχωράς πέρα απ' αυτά
- σαν λόγχη που τρυπάει τη μούχλα
- ξέροντας ότι γίνεται κι αυτή παρελθόν -

- τολμώντας μια τελευταία πράξη.

Ο Διογένης στα Οινόανδα
έκανε μια τέτοια πράξη,
γράφοντας
«μη παροδευόντων τρόπον εφιστάναι
τοις γεγραμμένοις και πατραβαίνοντας».

Και δεν εννοούσε τους διαβάτες
που αδιαφορούνε
και που βαριούνται να διαβάζουν
γράμματα σε πέτρες,
όσο κι αν αυτές συνταιριασμένες
σηματίζουνε σοφία.

Και δεν εννοούσε τους διαβάτες
που λίγο-λίγο τις καταστρέφουν,
επειδή αδιαφορούνε ή βαριούνται
ή δεν καταλαβαίνουν με τί έχουν
να κάνουν στο πέρασμά τους.

Ο Διογένης στα Οινόανδα, γράφοντας,
εννοούσε τον Χρόνο,
που αμείλικτος σβήνει τις πέτρες
και τα γράμματά τους.
Να προλάβει ο Χρόνος να δει
πόσο ψηλά ανέβηκε
ο λόγος του Επίκουρου
ως τα Οινόανδα,
πόσο τα λόγια του
είχαν άκαμπτους τεντωμένους λαιμούς,
πόσο τα χέρια του παραμέρισαν

τα βάτα κι έσπασαν τις κλειδωνιές
του Αγνώστου
που αρδεύει τον θάνατο και τη ζωή.
Και πόσο τα πόδια του προχώρησαν εκεί
που είναι τα μέρη των θεών
και τα αυριανά πεδία
των μαχών των ανθρώπων.

Ο Επίκουρος και ο Διογένης - όχι ο Κύων -
έζησαν μιαν ατάραχη, ευτυχισμένη ζωή
και η εμπειρία τους απλώθηκε
με ελληνικά γράμματα
σε πέτρες
χαραγμένες από ευκίνητη
μυτερή γραφίδα.

Και οι πέτρες στη μέση της Αγοράς,
κοντά στο Θέατρο και στα Ιερά,
άπλωσαν ένα τοίχινο βιβλίο
εκατό τετραγωνικών μέτρων
που δεν έμοιαζε με τοίχο
αλλά με πύλη ολάνοιχτη,
όπως θάπρεπε να είναι όλα τα σπίτια
και όλες οι καρδιές.

Κι εκεί, δίδασκαν οι λέξεις οι επικούρειες
να μην είναι φόβος ο θάνατος,
να μην είναι πίκρα η ζωή
από τις βαριές αλυσίδες της κενοδοξίας.

Ένα δώρο υπέροχο ο τοίχος
σε συμπολίτες από θνήσκοντα συμπολίτη,

μια παρακαταθήκη
με ήχους
που δεν τους ακούνε οι κωφοί,
μια διαθήκη
με θησαυρό
που δεν τον βλέπουν οι τυφλοί,
μια συνθήκη
με φθόγγους
που δεν τους προφέρουν οι άλαλοι.

Τρεις αιώνες
το δώρο αυτό
κράτησε ανάμεσα σε ανθρώπους
που έζησαν μαζί του
και το χαίρονταν στο πλάι τους
και μέσα τους.

Μετά ήρθαν δύσβατοι και σκοτεινοί καιροί
ακόμα και τόσο ψηλά όπως
οι κορυφές της Λυκίας,
ακόμα και τόσο κρυφά όπως
τα Οινόανδα,
και ο τείχος της σοφίας
ξανάγινε ένας τοίχος που θέλει γκρέμισμα.
Οι πέτρες με τα γράμματα
έγιναν πάλι οικοδομικά υλικά
για σπίτια, για δρόμους, για οχυρώσεις.

Ακόμα κι εμείς σήμερα,
κάπου εκεί,
πλάι στο βαρβαρικό χωριό Ιντζαλιλέρ,
προσπαθούμε να ξαναπούμε

το δύσκολο όνομα
Οινόανδα
και κανείς δεν ξέρει να μιλήσει
για τίποτα πια.
Μόνο για «τη θέα
προς την κοιλάδα του ποταμού Ξάνθου
που είναι πανέμορφη...»

Εκταφή

Μιλάω πια
με τα πράγματα.

Με αυτά
που συμβαίνουν.

Μιλάω
σιωπηλός.
Θόρυβος πολύς
πάνω μου.

Μετακινούνται
άνθρωποι.

Η αξίνα καρφώνεται
στο έδαφος
που έχει γίνει
ένα μ' εμένα.

Μετακινούν το πάνω
χώμα που δεν
με περιέχει.

Σιγά σιγά με βρίσκουν.

Όμως δεν είμαι
ακριβώς εγώ.

Δεν είμαι αυτός
που ήμουν.

Σκόρπια εδώ κι εκεί
απομεινάρια
σαν κλαδιά μισοφαγωμένα
τα πλευρά,

σαν ακανόνιστες
μαυρισμένες μικρές
πέτρες
τα κομμάτια
από τη ραχοκοκκαλιά μου,
από τα αλλοτινά
δάχτυλά μου,
αυτά τα μικρότερα
είναι των ποδιών
που δεν ξεχωρίζουν
πια από τις σκλήθρες
του εδάφους.

Το κρανίο
άδειο από την ομιλία
και τη γνώση μου,
βουβό από την επίγνωσή μου.
Το περιεργάζονται
λίγο στον αέρα
και το ακουμπάνε
μες το πανέρι
μαζί με ό,τι βρήκαν
από τ' απομεινάρια μου.
Και ψάχνοντας επίμονα,
βρίσκουν αυτό
που τους ενδιέφερε.
Ποιος ήμουν.
Μια χρυσή αλυσίδα,
μια μικρή πλακέτα.
Το όνομα.
Και δίπλα,
ακουμπισμένο κάτω
στο έδαφος,

το πανέρι:
Ποιος είμαι τώρα.

Όσο για τον θάνατο,
δεν ανταμώσαμε
ποτέ.

Ο Αθηναίος στρατιώτης Επίκουρος

Δύσκολα τα πράγματα
για τους επαναστάτες Αθηναίους
αφού ο Αντίπατρος
έγινε γι' αυτούς
όνομα και πράγμα,
αφού για δυο ολόκληρα
πολεμικά χρόνια
έγινε αντίπαλος της πατρίδας τους
στην Ηράκλεια
εκεί στις Θερμοπύλες,
στις Εχινάδες νήσους
της Αιτωλίας,
στην πολιορκημένη Λαμία,
στην Κραννώνα
κοντά στη Λάρισα.

Και τώρα που έληξε ο πόλεμος,
ο Αντίπατρος γίνεται αντίπαλος
της πατρίδας τους
και όπως την γνώριζαν
οι Αθηναίοι.

Ολιγαρχικοί μακεδονίζοντες
θα έχουνε πια την εξουσία,
παίρνοντας τη δύναμή της
από την παλαιά κυριαρχία του Λαού
και από τους ρήτορές του.

Ο Αντίπατρος δεν σεβάστηκε
τα ιερά
και τους ικέτες τους,
αφού αυτοί πιο πριν,
με την ρητορική τους,
είχαν ξεσηκώσει την Αθήνα.
Ο Δημοσθένης, μες στον ναό
του Ποσειδώνα
στο νησί της Καλαυρείας
πίνοντας δηλητήριο,
πρόλαβε τη σύλληψή του
και θάφτηκε στο προαύλιο
του ιερού.
Ο Υπερείδης όμως
σύρθηκε βίαια έξω
από το ιερό του Αιακού
του παλιού δίκαιου κριτή
στην Αίγινα
και βασανίστηκε
αφού οι προτροπές του
είχανε στείλει πολλές ψυχές
στον Άδη
και που γι' αυτό,
πριν την εκτέλεση,
του αφαιρέθηκε η γλώσσα.

Το δημοκρατικό κατόρθωμα της Αθήνας
έγινε τιμοκρατικό ευτέλημα,
όπου πολίτες λογίζονταν πλέον όσοι
είχαν στην κατοχή τους
το ελάχιστο
-τουλάχιστον-

δύο χιλιάδες αττικές
δραχμές.

Σε ένα στρατιώτη της Αθήνας,
που δεκαοχτάχρονος
πριν δύο χρόνια
είχε ορκιστεί
κάτω από τα πεύκα της Πνύκας
να «φυλάττει όπλα τα ιερά»
και που δεν πρόλαβε καλά καλά
να εκπαιδευτεί στα πολεμικά
και που πέρασε πληγωμένος
μέσα απ'τη δίνη
του Λαμιακού Πολέμου,
τώρα οι αποφάσεις
του Αντιπάτρου
του στερούνε δυό πατρίδες.
Όχι μόνο τη μεγάλη πατρίδα Αθήνα,
που είχε έρθει να την υπερασπιστεί
κάνοντας τη στρατιωτική του τη θητεία.
Αλλά και τη μικρή πατρίδα του
τη Σάμο,
που την είχε αφήσει πίσω
με την κληρουχία
του Αθηναίου πατέρα του,
αφού ο Αντίπατρος απαίτησε
η Αθήνα να αποσύρει
τις δυνάμεις της
από τα αποικιακά νησιά της,
την Ίμβρο, τη Λήμνο, τη Σκύρο,
και τη Σάμο του νεαρού οπλίτη Επίκουρου.

Δεν υπήρχε ακόμα στο μυαλό του
η μετέπειτα καταφυγή
στο «Λάθε Βιώσας».
Ούτε το άσυλο
της Δημοκρατίας
στον χώρο του Κήπου.
Δεν τον απασχολούσε ακόμα
η Φυσική Δυνατότητα
της Παρέκκλισης,
η Φανταστική Επιβολή
της Διανοίας.
Δεν τον ένοιαζαν
τότε αν οι αιώνιοι θεοί
είναι φτιαγμένοι
με τα μόρια του καταρράκτη.

Ήταν ακόμα
με το αίμα του πολέμου
ζεστό απάνω του,
ήταν η φρίκη των άλλων
η δοσμένη
στο σβησμένο τους βλέμμα.
Είδε την ταραχή,
την οδύνη,
τον φόβο του θανάτου.
Και έβγαλε άλλα όπλα,
τις Λέξεις,
και προσπάθησε
να πολεμήσει
με αυτές.

«Κοίτα να συνηθίσεις στην ιδέα»

θα πει στον συμπολεμιστή του Μένανδρο
«στην ιδέα ότι ο θάνατος για μας
είναι ένα τίποτα.
Κάθε καλό και κάθε κακό
βρίσκεται στην αίσθησή μας.
Όμως θάνατος σημαίνει
στέρωση της αίσθησης.
Γι' αυτό η σωστή εκτίμηση
ότι ο θάνατος
δεν μας αφορά,
μας βοηθάει να χαρούμε
την εφήμερη ζωή μας.
Όχι επειδή
μας φορτώνει
αμέτρητα χρόνια,
αλλά επειδή
μας διώχνει τον πόθο
της αθανασίας».

Οι Επικούρειοι στον Όλυμπο

Ναίω σημαίνει Κατοικώ.
Χτίζοντας ναό
οι αλλοτινοί Έλληνες
δεν έφτιαχναν ιερό χώρο
όπως σήμερα,
αλλά μαθημένοι
στο Σχολείο του Ομήρου
ένα σπίτι,
εάν έλθει ο θεός στην πόλη τους
να έχει κάπου να μείνει.
Για να νιώθουν πάνω τους
συνεχώς τη σκιά της εύνοιας
και της προστασίας των Ολύμπιων,
γέμισαν την Ελληνική Γη
με ναούς.

Εκτός από τον Όλυμπο.
Εδώ που δεν υπήρχαν ναοί,
γιατί οι Δώδεκα
είχαν στην κορυφή
τα δώματά τους
και δεν κατοικούσαν
ούτε για λίγο
πιο κάτω.

Εδώ ήρθαν
- όπως κάθε χρόνο -
χιλιάδες κοινωνοί
της αγάπης του Προμηθέα
για τον Άνθρωπο.
Δωδεκαθειϊστές
που δογματίζουν,
Κρυφοχριστιανοί
που καγχάζουν,
αλλά και Οπαδοί
σε φιλοσοφίες
που διαβάζοντας
αποστήθισαν
και συζητώντας
ασπάστηκαν,
που στάθηκαν απέναντι
στην θεϊκή δύναμη
και έδειξαν δρόμους
στους Ανθρώπους.
Ανάμεσα στις χιλιάδες
στους πρόποδες του Ολύμπου
οι Επικούρειοι.
Οι φίλοι των Κήπων
μίλησαν για την εν-κράτεια
ανεβάζοντας,
με τη μέσα τους δύναμη,
με το κράτος μέσα τους,
τα λόγια του Επίκουρου.

Ο Όλυμπος τώρα.

Ένα βουνό

και τίποτ'άλλο.
Οι ορειβάτες δεν βρίσκουν
εκεί ψηλά
θεούς.
Παρά μόνο
χιόνι κι αετούς
που κι αυτοί ψάχνουν
σε μιαν απέραντη ερημιά.

Στους πρόποδες,
οι τωρινοί χριστιανοί
που λέγονται ακόμα
Έλληνες
έφτιαξαν έναν Λιτό Χώρο
για τη διαμονή τους,
έφεραν με ιερά δεσμά
του γάμου έναν
Ολυμπιονίκη τους,
τον χαμογελαστό Πύρρο,
και διακόσμησαν
μ'αυτόν την πλατεία τους.
Και πιο πάνω
από τη μικρή πόλη,
στεφάνωσαν το μέρος τους
με μια μονή
και μ'ένα άλσος
και παραπέρα
άφησαν τα ατίθασα δέντρα
να νοιάζονται για τα περασμένα.
Εδώ,
σε αυτόν τον Όλυμπο
τον ταπεινωμένο

υψώθηκαν οι Επικούρειοι
από όλη την Ελλάδα
κι ανέβασαν,
σε νέα ελληνική γλώσσα,
τα λόγια του Επίκουρου.
Και ψάξανε να βρουν
πώς αντηχούνε τώρα
ανάμεσα σε Πλατωνικούς
και σε Στωικούς
και σε αιθεροβάμονες άλλους
των ίσκιων της αρχαιότητας,
που δεν ξεχωρίζουν
από τα μάτια που βλέπουν
πέτρες
κι από τον νου που ξέρει
μόνο ανθρώπινες φωνές
μέσα στην ηχηρή
σιωπή του καλοκαιριού,
που βαραίνουν από λέξεις
όπως τα λόγια των φιλοσόφων
που σκότωσαν
τους γελαστούς θεούς
κι έβαλαν στη θέση τους
έναν θνήσκοντα θεό
και μια θνήσκουσα επιστήμη
λόγω εμπορίου - την τεχνολογία.
Εδώ, πιο κάτω,
πιο πέρα από τον Λιτό Χώρο,
στο Δίον,
ήρθε και προσευχήθηκε
στον βωμό του Ουράνιου Δία
ο Αλέξανδρος

που μετά από λίγα χρόνια
θα έλεγε:
«Δία, κάτω απ'τα πόδια μου
κρατώ την Οικουμένη.
Ο Όλυμπος δικός σου».

Αφουγκράσου

Κι αν χιονίζει στο πνεύμα
Κι αν παγώνουν οι μεγάλες ιδέες
Ο κόσμος αυτός
Πρέπει να προχωρήσει

ΝΙΚΟΣ ΚΑΡΟΥΖΟΣ

Αφού σου σκοτεινιάζουν
το μυαλό που είχες,
άκου τους χτύπους της καρδιάς
και έτσι βγαίνεις
απ' τη σκοτεινιά
που σε βάζουν χρόνια τώρα.

Έχεις τον πιο λαμπρό ήλιο
κι είσαι μέσα στο σκοτάδι.
Έχεις την πιο στέρεη γη
και σε τρελαίνουν με σεισμούς
και καταποντισμούς.

Αφού 'σαι Έλληνας
αφου-γκράσου.
Μέσα στο αίμα
αφουγκράσου
της καρδιάς σου.
Σαν θάλασσας ήχους
τους βρίσκεις τους ήχους
των βουνών.

Εδώ, μόνο εδώ που είναι
Ελλάδα,
το βαθύ και το ψηλό
είναι ένα.

Το ένα είσαι σύ
και σε περιμένουν
όλες οι νέες ιδέες,
οι εμπνεύσεις.

Γιατί θαρρείς πως
οι Μούσες ήταν εννέα
και όχι δέκα;

Γιατί όλες περιμένουν
εσένα να τις συμπληρώσεις.

Η Σαπφώ το κατάλαβε
όταν την είπαν Δέκατη Μούσα.

Γιατί ο Ηρακλής είναι Έλληνας
και όχι ξένος;

Γιατί έκανε τους άθλους του
με το μυαλό. Το ίδιο κι ο Οδυσσέας,
το ίδιο κι ο Αλέξανδρος,
το ίδιο κι ο Αρχιμήδης με την άνωση
και με τον ήλιο που ένας άνθρωπος
νίκαγε τη Ρώμη.

Το ίδιο κι ο Κολοκοτρώνης,
το ίδιο και ο Σάντας με τον Γλέζο,
το ίδιο κι εσύ

αν - από ίσκιος-
ρίξεις υλική σκιά πίσω σου,
και πεις Αυτός Είμαι.

Η γη θα ζωντανέψει
κάτω από τα πόδια σου

και θα ζωντανέψεις κι εσύ
μαζί της.

Έλα.

Μέσα από τον νου σου,
μέσα από τις κλειστές πόρτες
πέρα κι έλα. Δείξε,
πως υπάρχουν με το χρυσόμαλλο
κριάρι σου, Φρίξε.
Η Έλλη έπεσε. Όχι ο Έλληνας.
Πρέπει να ξαναπεράσουμε
τις Συμπληγάδες
για να βρούμε
χρυσόμαλλο δέρας,
να φωτιστεί
το πρόσωπό μας
για σιτάρι
ή με του ήλιου τη χάρη.

Αφού θες να φωνάξεις,
αφου-γκράσου.
Αυτό που θες να βγάλεις
αφουγκράσου
και μετά πέστο με τ'όνομά σου.

Φιλοφιλία Φιλοξενία Επικουρείων

Δεν είμαστε
αγγελιοφόροι,
εξόριστοι,
ταξιδιώτες.
Δεν είμαστε όμως ούτε ξένοι
στο ευλογημένο σπίτι αυτό
του Θέμη,
για να γίνει ο ξενιστής μας.
Είμαστε όλοι φίλοι,
του Επίκουρου γόνου.
Και όπου είμαστε,
το πνεύμα του Κήπου
είναι μαζί μας,
είμαστε εμείς το Κίνημα εκείνο
των Φίλων
που διατρέχει τα χρόνια
και φτάνει στη μέρα αυτή
και στο σπίτι αυτό,
όπου μας καλοδέχεται
ο επικούρειος Θέμης.
Δεν είμαστε ξένοι εμείς
οι φίλοι,
που να νιώσουμε
την ιεροτελεστία
της Φιλοξενίας
σαν πράξη αρετής του ξενιστή.

Γιατί δεν θα μας τιμήσει απόψε
με την πανάρχαια
κοινωνική δύναμη
που κάποτε μπορούσε
να συνδέσει
οποιοσδήποτε,
ανθρώπους με θεούς,
απλούς περαστικούς με βασιλιάδες,
και κυρίως δύο
ξένους πραγματικά μεταξύ τους
και,
το πιο εντυπωσιακό
της αρχαιότητας,
δύο εχθρούς.
Καταδιωκόμενος
φιλοξενήθηκε
ο Θεμιστοκλής
από τον προσωπικό του εχθρό,
τον Άδμητο,
τον βασιλιά των Μολοσσών,
που σεβάστηκε τους νόμους
της θεϊκής φροντίδας.

Ο Θεμιστοκλής ζητά προστασία στο σπίτι του Άδημου

Έργο του Pierre Joseph Francois, 1832.

Όμως τώρα
ο κύριος του σπιτιού
είναι στεγανόμος,
είναι εστιοπάμμων,
δεν είναι ξενοδόχος
στην πρώτη της λέξης έννοια,
γι' αυτό
και δεν θα ξενίσει.

Φιλοφιλώντας μας λοιπόν
και όχι φιλοξενώντας μας,
αλλά και φιλοσοφώντας
για τα επικούρεια δόγματα,
πίνοντας
ανάμεσα σε φίλους οίνο
- θα αφήσει να κυλήσουν
σε εκλεκτή ηδονή
νου και καρδιάς
οι ώρες μας μαζί του.

Τα όπλα του Επίκουρου

Έτος Αλεξάνδρου.
Άλλοι λένε πως πέθανε ξάφνου
στην Ασία,
άλλοι πως είναι
ζηλοφθόνων φήμη,
πως ζει ακόμα.
Έτσι κι αλλιώς,
ανάστατοι φαίνονται
οι μακεδονίζοντες
στην Αθήνα.
«Η οσμή του
θα γέμιζε
τον κόσμο όλον
αν πέθαινε
ο Αλέξανδρος»
ακούστηκε να λέει ένας.

Στην Πνύκα,
πλάι στα ψηλά πεύκα,
υπό την εποπτεία
κάποιου αξιωματούχου,
αναμετριέται η νέα σοδειά
των Αθηναίων
με τ' αναστήματα
των πατρώων θεών,

όπως κι εκείνοι
αναμετρήθηκαν κάποτε
στη Γιγαντομαχία.
Είναι η ώρα
που γίνονται στρατιώτες
της Αθήνας.

«Ου καταισχύνω
όπλα τα ιερά».
Τα λόγια του όρκου.
Παραδοσιακά.
Ακούγονται στον αέρα
κούφια πλέον,
σαν αυτόν,
αφού δεν πρόκειται
να φυλάξουν πατρίδα,
αφού ο εχθρός είναι
ήδη μέσα,
αφού κάποιοι από τους νέους
θα τον υπηρετήσουνε κιόλας.

Ιδού όμως,
ένας από αυτούς
ορκίζεται και δεν ξέρει ακόμα
πως γι' αυτόν τα πράγματα
τα μελλοντικά θα έρθουν
αλλιώς.
Ο αγένειος δεκαοχτάχρονος
είναι γιος κληρούχου
από τη Σάμο,
που στα χρόνια του πατέρα του
ήτανε μέρος της Αθήνας.

Ο νεαρός δεν θα πολεμήσει
στον Μαραθώνα
όπως ο μακρινός συγγενής του,
ο Μιλτιάδης των Φιλαϊδών.

Λέγεται Επίκουρος.
Τ' όνομά του σημαίνει
Βοηθός.
Η μοίρα,
που θα τη φτιάξει μόνος του
για να πολεμήσει τους Μοιραίους,
τον έχει φέρει
στην πατρίδα του Αθήνα
να βοηθήσει.

Όχι για δυο χρόνια
που θα είναι στρατιώτης,
αλλά για τους σκοτεινούς
αιώνες που θάρθουν:
Στους πρώτους πέντε
που θα τον μάθουν
και στους άλλους, στους
ατελείωτους,
που θα τον ξεμάθουν
και δεν θα τον ξέρουν
ούτε στην πατρίδα
της καταγωγής του,
στον Γαργηττό
ούτε στην κατοπινή Αθήνα,
που, νεκροζώντανη,
θα τη σκυλεύει συνέχεια
η αδυσώπητη άγνοια.

Αλλά κάποτε θ' ακούσουν
για τα όπλα του.
Κάποτε θ' ακούσουν
για την ειρηνική επίθεση
μέσα από έναν Κήπο,
όπου θα αναφύονται
οι γνώσεις.

Τα όπλα που θα τιμήσει
ο στρατιώτης αυτός
θα είναι η θέλησή του
να απαλλάξει τους ανθρώπους
από τις δεισιδαιμονίες
κι από τον φόβο του θανάτου,
να πετύχει την ψυχική γαλήνη.

Τα όπλα που θα τιμήσει
ο στρατιώτης αυτός
θα είναι η υποστήριξή του
στην φρόνηση, στη διακριτική
ζωή, στη φιλία, στην αποφυγή
της πολιτικής δραστηριότητας.

Με αυτά θα πολεμήσει.
Και με τους πατρώους θεούς,
που δεν ήταν τυχαίοι.
Αλλά κάποτε
- στα δικά τους μέρη -
ήταν νικητές των Γιγάντων.

Ογδόντα μνες για ένα αλλιώτικο έδαφος

Δύο χιλιάδες τριακόσια τόσα
χρόνια μετά,
ένας νέος Κήπος
επικουρείων,
μια δράκα ανθρώπων
χωρίς υποταγμένη ολότελα
τη σκέψη,
ξεπρόβαλε
σε μια καθημαγμένη πόλη,
που λέγεται ακόμα Αθήνα
και που είναι
κάτω από το ξένο ράσο
κι από τη διηνεκή
πολιτική της φαυλότητας.

Οι ογδόντα μνες,
που δόθηκαν κάποτε
γι' αγορά λίγης γης,
αγοράζουν ακόμα εδάφη
στις έρευνες
της φυσικής,
της ηθικής,
των μυστικών της ευδαιμονίας,
που ξεκίνησαν
από κείνη τη λίγη γη.

Ο παλιός Κήπος,
στα δυτικά της δίπυλης πλευράς
της Αθήνας,
ακόμα πολεμάει
στις σκέψεις αυτών
των νέων επικουρείων
τη δύση του ήλιου
και δείχνει άλλες
ανατολές
που δεν τις βάζει ακόμα
ο νους των ανθρώπων.

Ογδόντα μνες
είναι
ως τώρα
ένα πραγματικό
αντίκρισμα χρημάτων
που δόθηκαν κάποτε
για ν' αυγατίζουν
- μέχρι σήμερα -
η τρομοκτόνα η Σκέψη
και η περήφανη
η Αξιοπρέπεια.

Ομάρ Καγιάμ

Με τ' άστρα ασχολήθηκε ο Ομάρ Καγιάμ. Και όμως γρήγορα ανακάλυψε πως άλλος είναι ο δρόμος να λύσει τα μυστήρια. Άφησε την προσπάθεια κι έμεινε, στον κόσμο αυτόν, σαν ένας «μικρός τόμος».

«Τα Ρουμπαγιάτ» ο τίτλος του. Και στα τετράστιχά του άφησε τη σοφία του που έβγαινε απ' την καρδιά του! Για ελευθερία μίλησε, χυμούς, κρασιά κι αισθήσεις, που μας πραύνουν τη ζωή ενός κόσμου φευγάτου.

Καρδιά μου, τη ζωή αυτή με ευτυχία να ζήσεις.
Μην ταραχθείς στην ταραχή. Τον φόβο να φοβίσεις.
«Πάρε ποτήρι και κρασί, φτιάξε ουρανό δικό σου,
γιατί ουρανό αληθινό ίσως δεν αντικρίσεις»!

Επίκουρος Μενοικεί χαίρειν

(Επιστολή προς Μενοικέα)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Μήτε όταν είναι νέος κανείς * δεν πρέπει ν' αναβάλει,
μήτε στο τέλος της ζωής * σαν κόπο να προβάλει

καθένας να φιλοσοφεί. * Ποτέ δεν είναι πιο νωρίς
ή πιο αργά μες στη ζωή * για την υγεία της ψυχής.

Και όποιος λέει «ο καιρός * για να φιλοσοφήσει
δεν έχει έρθει ακόμα ή πως * πίσω τον έχει αφήσει»,

μοιάζει με όποιον λέει ότι * δεν είναι ώρα για ευτυχία
ή ότι δεν έχει χρονοδότη * για να του δώσει άλλη ευκαιρία.

Γι' αυτό, φιλοσοφώντας * πρέπει ο γέρος να γερνά,
μες στ' αγαθά του όντας * πάντα σαν νέος να περνά,

ενώ θα πρέπει, μακρυνά * φόβους γεροντικούς κρατώντας,
να ζει κι ο νέος πιο καλά * κι αυτός φιλοσοφώντας.

Λοιπόν, ας στοχαζόμαστε * ό,τι φέρνει ευτυχία,
γιατί όταν τη γευόμαστε * βρίσκουμε κάθε αξία.

Αφού, αν την κατέχουμε, * τα πάντα είναι δικά μας,
ενώ, όταν δεν την έχουμε, * τα πάντα ολόγυρά μας

